

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 28 października 2015 r.

Adam Bodnar

KMP.570.24.2015

**Pani
Teresa Piotrowska
Minister Spraw Wewnętrznych**

W marcu 2015 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Komendą Główną Policji opracowało dokument pt. „Strategia działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji”. W punkcie 1c zatytułowanym „Dostosowanie standardów postępowań dyscyplinarnych i wyjaśniających do standardów ETPC”, którego realizacja miała nastąpić zgodnie z założeniami do kwietnia 2015 r., został przywołany standard Europejskiego Trybunału Praw Człowieka mówiący, iż „osoba przebywająca pod nadzorem Policji powinna po jego zakończeniu znajdować się w stanie niepogorszonym w stosunku do tego, w jakim była przyjmowana. Jeżeli opuszczając jednostkę Policji ma obrażenia fizyczne, których nie miała przybywając do niej, na państwie ciąży obowiązek wyjaśnienia, w jakich okolicznościach one powstały. W wyrokach, których wykonanie spoczywa na Polsce, Trybunał wskazał, że jedną z przesłanek przyznania racji skarżącemu była niemożność wytłumaczenia przez państwo polskie, w jaki sposób powstały obrażenia fizyczne danej osoby”.

Ponadto we wstępie w punkcie (a) wskazano, iż w dniu 13 września 2012 r. wydano rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz. U. z 2012 r., poz. 1102), które wprowadziło obligatoryjne poddanie badaniu lekarskiemu kobiet w ciąży, kobiet karmiących, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób chorych zakaźnie oraz nieletnich po spożyciu alkoholu lub innego, podobnie działającego środka lub gdy osoba zatrzymana oświadczy, że cierpi na schorzenia wymagające stałego lub okresowego leczenia, którego przerwanie powodowałoby zagrożenie życia lub zdrowia, żąda przeprowadzenia badania lub posiada widoczne obrażenia ciała. Jest to zatem niewielka grupa osób, która podlega obowiązkowemu badaniu lekarskiemu przy zatrzymaniu przez funkcjonariuszy Policji.

Analizując obecny stan prawny w kontekście zobowiązania się do dostosowania postępowań dyscyplinarnych i wyjaśniających do standardów Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (patrz: wyrok Dzwonkowski p. Polsce z dnia 12.04.2007, skarga nr 46702/99, wyrok Artur Mrozowski p. Polsce z dnia 12.05.2009 r., skarga nr 9258/04) zachodzi pytanie w jaki sposób funkcjonariusze

Policji będą w stanie wskazać mechanizm i przyczynę obrażeń osoby będącej pod jej nadzorem, skoro nie ma obowiązku poddania badaniu lekarskiemu każdej osoby zatrzymanej, a co za tym idzie dokumentowania stanu zdrowia osoby przyjmowanej pod nadzór Policji. W związku z tym w przypadku ujawnienia obrażeń ciała przy zwalnianiu osoby będzie zachodziło domniemanie, iż powstały one w czasie jej zatrzymania.

Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie zwracał uwagę na konieczność wprowadzenia obowiązku przeprowadzania badań lekarskich każdej osoby zatrzymanej przez funkcjonariuszy Policji, m.in. w wystąpieniu generalnym¹ z dnia 15 lutego 2012 r. skierowanym do Komendanta Głównego Policji oraz w Raportach rocznych² Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji za lata 2011, 2012, 2013 i 2014. Również Komitet ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu oraz Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT) w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. w § 44 zalecił „zapewnienie wszystkim nowoprzybyłym bezzwłoczne badanie medyczne”. W raporcie z wizyty w 2013 r. zawarł zalecenie w § 30, aby „protokoły sporządzane po przeprowadzeniu badania lekarskiego osób zatrzymanych w jednostkach policji zawierały: sprawozdanie o oświadczeniach złożonych przez osoby zatrzymane, które odnoszą się do badania lekarskiego (w tym opis stanu ich zdrowia oraz wszelkie zarzuty o niewłaściwe traktowanie), pełny opis obiektywnych ustaleń natury medycznej poczynionych na podstawie badania lekarskiego, a także uwagi osoby zawodowo trudniącej się opieką zdrowotną wskazujące na związek między stawianymi zarzutami a obiektywnymi ustaleniami natury medycznej”. Ponadto zgodnie z Komentrzem Generalnym nr 3 Komitetu przeciwko torturom ONZ (CAT) dotyczącym implementacji art. 14 Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (Dz. U. z 1989 r. Nr 63, poz. 378) Państwa Strony, w celu zapewnienia ofierze tortur lub innego złego traktowania prawa do rekompensaty, zobowiązane są do natychmiastowego, efektywnego i bezstronnego śledztwa oraz zbadania każdego indywidualnego twierdzenia osoby, że była ona torturowana lub źle traktowana. Takie śledztwo powinno zawierać badanie medyczne i psychologiczne przeprowadzone zgodnie ze standardami zawartymi w Protokole Sтамбульskim.

Nie można zatem uznać, aby przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję czyniły zadość zaleceniom wydanym przez CPT, CAT czy standardom wypracowanym przez ETPC.

Mając na uwadze powyższe proszę o przedstawienie informacji na jakim etapie jest wdrażanie działań zawartych w „Strategii działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji”, w szczególności tych, które dotyczą omówionej powyżej kwestii. Proszę także o podjęcie działań zmierzających do odpowiedniej nowelizacji w/w rozporządzenia.

Podpis na oryginale

¹ <http://www.sprawy-generalne.brpo.gov.pl/szczegoly.php?pismo=1625408>

² <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/raporty-roczne>